

Manifest 'Waardig ouder worden'

'Waardeloos leven bestaat niet, maar mensen kunnen zich waardeloos voelen door onverschilligheid en gebrekkige zorg. Dat voorkomen is de opdracht van een hele samenleving.' Vonne van der Meer (schrijfster)

Nederland telt een grote diverse groep ouderen. Er zijn ouderen die heel vitaal zijn en met bijvoorbeeld mantelzorg en vrijwilligerswerk een grote bijdrage aan onze samenleving leveren. Tegelijkertijd moeten we onze ogen niet sluiten voor het feit dat ouderen te maken kunnen krijgen met toenemende kwetsbaarheid, zowel op fysiek, sociaal als geestelijk gebied. Deze kwetsbaarheid verdient onze bescherming. Wat ons voor ogen staat is een samenleving waarin alle ouderen van betekenis zijn. Daarvoor heeft iedereen een eigen verantwoordelijkheid. Ouderen zelf, familie, vrienden, burens, gemeenschappen, zorgverleners, gemeenten en ook de rijksoverheid.

Ouder worden leidt tot nieuwe vragen, ook vragen over de laatste levensfase en het levenseinde. Er zijn momenteel verschillende voorstellen om hulp bij zelfdoding mogelijk te maken voor ouderen die het leven als 'voltooid' zien. Over de wenselijkheid hiervan verschillen de meningen en hoeven we het ook niet eens te worden.

Maar we kunnen elkaar wel vinden in de constatering dat achter de term 'voltooid leven' leed schuil kan gaan, dat wij kunnen verzachten zodat de wil om te leven weer de overhand neemt. Te veel ouderen hebben het gevoel dat hun leven zinloos is geworden, dat ze niet meer van waarde kunnen zijn. Het is een gedachte die opkomt in een samenleving die ouderdom vaak onvoldoende waardeert. Die naar ouderenzorg kijkt als een kostenpost. En waarin er steeds minder tijd is om echt naar elkaar om te zien.

Het mooie is dat we met elkaar de samenleving vormen. Het politiek breed gedragen manifest 'Scherp op Ouderenzorg' van Hugo Borst en Carin Gaemers roept op tot een verbetering van de ouderenzorg. Met elkaar kunnen we ook invulling geven aan de oproep van de Commissie Schnabel om werk te maken van de voorkoming van de beleving van 'voltooid leven'. De commissie noemt hierbij de volgende aandachtspunten:

'(..) voorbereiding op en acceptatie van ouderdom; voorkomen van eenzaamheid en ondersteunen van ouderen bij het behouden of aangaan van sociale contacten; zorgen voor een voldoende welvaartsniveau; vergroten van zelfredzaamheid; passende zorg; aandacht voor zingeving: zin leren/blijven geven aan het bestaan op hoge leeftijd; aandacht voor ouderen met een doodswens; actieve inzet op spirituele zorg; herwaardering van de (maatschappelijke) visie op ouderdom.'
(Adviescommissie voltooid leven, 2016, p.13)

Wij geloven in een samenleving waarin ouderen zich gezien en gewaardeerd voelen. Een samenleving waarin zij goede zorg en liefdevolle aandacht krijgen, gewaardeerd worden om wie ze zijn en waarin zij kunnen blijven meedoen. Dat is de samenleving die ons voor ogen staat. Daarbij beseffen wij dat wij niet alle problemen altijd kunnen oplossen.

Om die samenleving dichterbij te brengen, willen wij ons met dit manifest 'Waardig ouder worden' inzetten voor een samenleving waarin ouderen een volwaardige plaats hebben!

De initiatiefnemers:

Gert-Jan Segers (fractievoorzitter ChristenUnie Tweede Kamer)

Jan Slagter (bestuurder Omroep MAX)

Manon Vanderkaa (directeur KBO-PCOB)

1. Stel een coördinerend minister voor ouderenbeleid aan

Het ouderenbeleid in Nederland is versnipperd over verschillende ministeries. Wij stellen één minister aan die hier integraal verantwoordelijk voor wordt.

2. Werk aan acceptatie en herwaardering van ouderdom

We moeten met elkaar in gesprek over hoe we denken over ouderdom en gebreken en over de waardering van het leven in ouderdom. De coördinerend minister start een publiekscampagne en actieprogramma voor samenhang en solidariteit tussen generaties.

3. Zet alles op alles om eenzaamheid bij ouderen te voorkomen

Zorgverleners moeten signalen over eenzaamheid beter doorgeven aan welzijnsorganisaties. We vragen gemeenten de juiste ondersteuning te bieden aan lokale (vrijwilligers)organisaties die eenzaamheid onder ouderen tegengaan en deze organisaties te betrekken bij het lokale ouderenbeleid. Gemeenten hebben de taak om via huisbezoeken het welzijn van ouderen goed in kaart te brengen en te zorgen dat de huishoudelijke hulp op orde is.

4. Stimuleer mantelzorg

We willen geen kostendelersnorm voor mantelzorgers en een ruimere verlofregeling voor mantelzorgers. Met een mantelzorgfonds of -vergoeding stellen we werkgevers of werknemers in staat de overmatige kosten van mantelzorgverlof bij de overheid in rekening te brengen. Dagbesteding en respijtzorg dienen beschikbaar te zijn om mantelzorgers te ontlasten.

5. Maak vrijwilligerswerk aantrekkelijker

We maken de Verklaring Omtrent het Gedrag (VOG) voor vrijwilligers die met ouderen werken gratis. Vrijwilligerswerk met ouderen is geen reden om te korten op de uitkering. Landelijk werkende vrijwilligersorganisaties krijgen de kans om door het gehele land vrijwilligersnetwerken te verstevigen of op te bouwen.

6. Laat jongeren vrijwilligerswerk doen in de ouderenzorg

Om het contact tussen ouderen en jongeren te bevorderen, worden jongeren gestimuleerd om vrijwilligerswerk te doen in de ouderenzorg. We voeren een maatschappelijke stage of maatschappelijke dienstplicht in en faciliteren jongeren die vrijwilligerswerk doen.

7. Stimuleer initiatieven waar ouderen elkaar kunnen ontmoeten

Waar buurtcentra en keukens in zorginstellingen worden gesloten, willen we juist dat er lokaal weer initiatieven ontstaan waar ouderen elkaar kunnen ontmoeten en gezamenlijk kunnen eten. We dagen gemeenten uit om deze initiatieven te ondersteunen.

8. Maak meer ruimte voor passende woonvormen

We willen meer ruimte voor kleinschalige initiatieven waar mensen in huiselijke en vertrouwde sfeer kunnen genieten van hun oude dag. De financiering volgt de behoeften van ouderen. De coördinerend minister krijgt als opdracht mee om hier werk van te maken door het starten van een investeringsfonds en het bijeen brengen van woningcorporaties, die hierin ook een rol spelen.

9. Investeer in passende en palliatieve zorg

Advance care planning, waarbij ouderen hun wensen met betrekking tot zorg naar het levenseinde bespreken, wordt een belangrijk onderdeel van goede zorg. Palliatieve zorg, waar mogelijk in de thuissituatie, wordt sterker in de zorg verankerd.

10. Investeer in levensbegeleiders

Het kabinet stelt voor om stervensbegeleiders te gaan opleiden en benoemen. Wij stellen voor om te investeren in levensbegeleiders. Mensen die bij ouderen op bezoek komen, levensvragen kunnen beantwoorden, een luisterend oor bieden en helpen waar nodig. Geestelijke verzorging is nogal eens een bezuinigingspost, maar blijft wat ons betreft een essentieel onderdeel van verpleeghuiszorg en zorgnetwerken.